

Sámi allaskuvla

Sámi University of Applied Sciences

OAHPPOPLÁNA

Sámeigiella praktihkalaš dilis
– Álgoeahppu 1. oassi

15 oahppočuoggá

Oahppoplána dohkkehuvvon oahppostivrras áššis OAL 37/07.

Dutkan ja oahppostivra jodiheaddji dohkkehan rievdadusaid 27.10.2009.

Sámi allaskuvlla dutkan ja oahppostivrra jodiheaddji dohkkehan rievdadusaid mearrádnusnotáhtain 5.1.2011. Sámi allaskuvlla dutkan- ja oahppostivra dohkkehan 28.6.2017 áššis DOS 63/17 ja 28.5.2019 áššis DOS 24/19.

Public áššen: 17/00262

1. Oahpu namma

Sámegillii: Sámegeiella praktihkalaš dilis – Álgooahppu 1. oassi
Norsk: Samisk i praktiske situasjoner – Introduksjon del 1
English: Sámi Language in practical situation – Introduction 1. part

2. Oppalaš diedut oahppu birra

Oahppoovttadaga koda	SAAL1
Galle čuoggá	15 oahppočuoggá
Mo oahpahus lágiduvvo	Lágiduvvon oahpahus lea birrasiid 150 diimmu. Studeanta galgá iešheanaláččat bargat nuppi dan mađe.

3. Makkár oahppoprográmmain lea dát oassin

Dát oahppu lea álgooahppu. Oahppu ii lohko oassin bachelorgrádas. Maŋŋil dán oahpu sáhtá joatkit *Sámegielat praktihkalaš dilis - álgooahppu 2. oassi*. Dan maŋŋil *Sámegielat lohkanbadjeoahpuin*, mii addá vuodu álgit Sámi allaskuvlla oahpuide main gáibiduvvo dihto sámegielgelbbolašvuhta.

4. Sisaváldingáibádusat.

Oahppu lea álggahalliide, geat eai máhte hupmat eaige čállit sámegiela.

Forskrift om opptak til høyere utdanning vuodul álgogurssaide ja lohkanbadjeohppui ii gáibiduvvo oppalaš lohkanbalašvuhta jus ohccis lea sámi gullelašvuhta daid njuolggadusaid vuodul maid ášahus lea mearridan. Mearráduš goská sidjiide geain lea sámi gullelašvuhta dáid čuoggáid vuodul

- Sápmelaš gii lea massán giela, ja gii háliida oahppat sámegiela, dahje
- Bargi almmolaš ášahusas sámegiela guovllus gii háliida oahppat sámegiela, dahje
- Eará (omd. ohcci orru sámi bearašis dahje sámi guovllus ja háliida oahppat sámegiela)

Oahpus leat 15 oahpposaji. Ohcciid vuoruheapmi dahkko Sámi allaskuvlla sisaváldinnjuolggadusaid § 5-4 (2) vuodul:

8 saji várrejuvvojit ovttasbargoášahusaide olggobealde Davviriikkaid.

Loahppa oahpposajit vuoruhuvvojit čuovvovaččat:

1. Sápmelaččat geat leat massán giela, ja geat háliidit oahppat sámegiela
2. Bargit almmolaš ášahusain sámegiela guovlluin geat háliidit oahppat sámegiela
3. Earát (omd. ohccit geat orrot sámi bearašis dahje sámi guovllus ja háliidit oahppat sámegiela)

Ohccit galget čállit motivašuvdnareivve mas čilgejit guđe čuoggá vuodul ohcet oahpposaji.

5. Oahpahusgiella

Sámegiela geavaheapmi deattuhuvvo ja geavahuvvo álggu rájes.

6. Sisdoallu

Gulahallanbiras lámččojuvvo geavatlaš doaimmaide. Studeanttat sámástit gaskaneaset ja oahpaheddjiiguin bargadettiin. Guovddáš oahppotemat čatnasit sámi árbevieruide, birgejumiide ja duovdagiidda. Temáid láidestambajilčállagat leat:

Lagašbiras

- Báikedoallu ja huksehusat
- bivut
- servvoštallan ja bálvalusdilálašvuodát

Birgen

- áigedoahpagat (diibmu, jándor, mánut, jahkeáigodagat)
- dálki, johtin ja dádjadeapmi
- luonddunamahusat ja báikenamat
- sámi árbevirolaš birgenlágít

Servodatlaš dilálašvuodát

- dáidda, duodji, girjjálašvuolta, osku ja musihkka
- sámeielat bargo- ja kulturásahusat
- media ja eará gulahallangaskaoamit

Cealkkaoahpa, hápmeoahpa ja jietnadatoahpa ovttageardáneamos vuodđoáššit gieđahallojuvvojit. Sátneluohkáid sojahanminstariid ja dássemolsašumi oahpahallat giehtalagaid geavtlaš doaimmaiguin iešguđet birrasiin. Jietnadatoahppa čatnasa lunddolaččat njálmmálaš giellageavaheapmái.

7. Oahppanjoksosat

Maŋŋil čađahuvvon oahpu studeanta

- ipmirda ja geavaha dábálaš cealkin- ja dadjanvugiid beaivválaš dilis
- máhtá mitalit oanehaččat iežas birra ja maid son ja earát dahket.
- máhtá jearrat ja vástidit go lea sáhka das mat sus leat dahje sus eai leat, gos lea, gosa áigu, dálkki ja makkár biras lea.
- hálddaša álkis ságastallamiid go nubbi olmmoš hupmá čielgasit ja lea gearggus veahkehit
- lea dihtomielalaš sámegeiela čanastagain sámi árbevieruin, birgejumiin ja luondduin
- oaidná vejolašvuodaid ieš leat mielde várjaleame sámegeiela sámegeielaigiid fárus buotlágan gulahallandilálašvuodain.

8. Oahpahan- ja oahppanvuogit

Studeanttaid aktiivvalaš searvan njálmmálaš hárjehallamiidda, joavkobargguide ja bagadallamii lea eaktun dasa ahte oahpahus ja oahppan lihkostuvvá.

Fágaoahpaheaddji lágida oahppandiliid dan láhkái ahte studeanttat besset oadjebas birrasis hárjehallat giela.

Mielstudeanttat ja movttiidahtti biras ja oahppanresurssat konkretiserenávdnasiiguin doibmet gielalaš buvttadeapmái doarjjan.

Sámegeielagat ja earenoamážit árbečeahpit, geat bivdojit searvat vissis temáid olis, dorjot studeanttaid háhkat gulahallangelbbolašvuoda.

Studeanta duodašta iežas oahppama bargomáhpa bokte (omd. bábirhámis, CD:s, luohkká digitála oahppolanjas). Studeanta dokumentere gielalaš buvttadeami temáid oktavuodas omd. govvateavsttaiguin ja dialogaiguin.

Oahpu čađaheami oktavuodas fálo bagadallan. Vuodđun bagadallamii lea studeanta reflekšuvdnalogga ja bargomáhppa.

Čoaggánemiid gaskkas studeanttat sámástit gaskaneaset ođđaáigge gulahallanreaiduid bokte.

9. Gáibádusat beassat eksámenii

- Studeanta lea geatnegahtton čuovvut 80 % oahpahusas juohke lágiduvvon oahpahusvahku. Oahpu vuosttaš guokte beaivvi leat geatnegahtton.
-
- Oanehis njálmmálaš ovdanbuktimat searválaga joavkolahtuiguin (unnimustá 5 háve) iešguđet temáid oktavuodas olles luohkkái.
- Reflekšuvdnaloggat mas árvvoštallá iežas gielalaš ovdáneami (unnimustá 3 logga ja juohke logga galgá leat sullii ½ siiddu)
- Prošeaktabarggu (eanemustá 3 studeantta) searvan ja njálmmálaš ovdanbuktin (sullii 10 minuhta). Sámegiela geavaheapmi bargoproseassa vuolde deattuhuvvo. Prošeakta galgá vuodđuduvvot dasa mii lea relevánta oahpu sisdoalu ja máhtolašvuoda ektui.
- Teaksta (1 siidu) mas čájeha iežas gielalaš máhtu. Prošeaktabarggu temá addá jođu čállit teavstta.

Ovdal eksámendilálašvuoda vállje studeanta bargomáhppas osiid čájehanmáhppii

- 1 dialoga dahje ságastallan joavkobarggu vuodul
- 1 reflekšuvdnalogga
- 1 temábargu
- 1 teaksta prošeaktabarggu vuodul

Barggut galget sisabuktojuvvot šihttojuvvon áigemearrái ja dohkkehuvvot fágaoahpaheaddjis.

10. Eksámen

Oktagaslaš njálmmálaš eksámen čájehanmáhpa vuodul mii bistá sullii 15 minuhta.

Árvvoštallamis deattuhuvvo njálmmálaš giellageavaheapmi ja árvosátni dohkkehuvvon dahje ii dohkkehuvvo geavahuvvo.

11. Lea go privatisttain vejolaš váldit dán oahppoovttadaga

Lea, eavttuin ahte Sámi allaskuvlla eksámen- ja loahpalaš árvvoštallama gáibádusat leat devdojuvvon, ja ahte oahpahus lea čuvvojuvvon ja gáibádusat beassat eksámenii leat devdojuvvon, joga Sámi allaskuvllas dahje Sámi allaskuvlla ovttasbargoásahasas.

12. Kvalitehtasihkkarastin

Čujuhuvvo SA kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii, ja makkár vejolašvuodát/geatnegasvuodát studeanttain lea árvvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvvoštallojuvvu evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvvoštallojuvvu studeantaárvvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágareportta vuodul.

13. Lohkanmearri

Lea välljenláhkái lohká go lohkanmeari dáro-/ruotagillii/ suoma- dahje eará gillii. Lohkanmearri sáhtta muddejuvvot ja rievdaduvvot ovttasráđiid oahpaheddjiiguin ja studeanttaiguin.

Vuoddogirjjit

[Guttorm, Inga](#) & Johan Jernsletten & [Klaus Peter](#) Nickel

Dárogillii:

Davvin 1 – Nordsamisk for nybegynnere. Oslo, Folkets brevskole. 2006.(186 s.)

Davvin 2 – samisk for nybegynnere. Folkets

brevskole. 1983.

Ruotagillii:

Davvin 1 – nybörjarkurs i nordsamiska. Stockholm, Brevskolan. 1983.

Davvin 2 - nybörjarkurs i nordsamiska. Stockholm, Brevskolan 1984

Suomagillii:

Davvin 1 – saamenkielen peruskurssi.

Helsinki, Yleisradio – Inari, Saamelaiskäräjät. 2008.

Davvin 2 – saamenkielen peruskurssi.

Inari, Saamelaiskäräjät oppimateriaalitoimisto –

Helsinki : Yleisradio 2007. (226 s.)

Giellaoahppagirjjit välljenláhkái

Pope, Kirsten & Máret Sára Sámediggi

Eatnigiella. Kárášjohka, Davvi Girji. 1998.

Davvisámegiell grámmatihka.

[URL:www.risten.no/bakgrunn/gram/sme/index_se.htm](http://www.risten.no/bakgrunn/gram/sme/index_se.htm). Vižžon 10.6.2009

Sátnegirjjit välljenláhkái

risten-no

Sámediggi. URL: www.risten.no (Goas lohkan: 10.6.2009)

Davvi Girji (doaim)

Sámi - dáru - sámi sátnegirji. Davvi Girji. 2003.

Svonni, Mikael

Ruotagillii:

Sátnegirji - Sámi-Ruota, ruota-sámi.

Johkamohkki, Sámi Girjjit. 1990.

Sammallahti, Pekka

Suomagillii:

Sámi-suoma-sámi-sátnegirji-Saamelais-

- suomalais-saamelainen sanakirja*. Ohcejohka, Girjegiisá. 1993.
- Fernandez, M.M. Jocelyne
Fránskagillii:
Parlons Lapon – . Les Sames, langue et culture. Paris, L'Harmattan.1997.
- Sammallahti, Pekka & Klaus Peter Nickel
Duiskkagillii:
Sámi-duiskka sátnegirji. Kárášjohka, Davvi Girji. 2006.
- Elektruvnnalaš gáldu interneahras
válljenláhkái**
Boađe mu mielde
Davvi Girji. 2007. URL:
<http://www.davvi.no/eGirji/580/580intro.php>
(Goas lohkan:10.6.2009)
- Egirji*
Biigá. URL: www.egirji.no/meahccai/
(Goas lohkan:10.6.2009)
- Stáluid ja gufihhtariid máilbmi*
Sámi musea ja Davvi-Sámi luondduguovddáš. [Anár]. 2002. URL:
www.siida.fi/maahisweb/sapmi/sa_tieto_kertoji_en.html (Goas lohkan:10.6.2009)
- Gulahalan*
Utbildningsradion. URL:
<http://www4.ur.se/gulahalan/>(Goas lohkan:10.6.2009)
- Sámigiella*
Skolverket. URL:
http://modersmal.skolutveckling.se/samiska/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=62
(Goas lohkan:10.6.2009)
- Oahpa!*
Tromsa, Romssa universitehta/The University of Tromsø. 2009. URL:
<http://giellatekno.uit.no/oahpa/index.html> (Goas lohkan:10.6.2009)